

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлис Сенати
Фан, таълим, маданият ва спорт масалалари қўмитаси

Мирзо Улуғбек номидаги
Ўзбекистон Миллий Университети

Республика “Миллий ғоя ва мафкура”
илмий-амалий маркази

“ФАЛСАФА ТАРИХИ ВА ЗАМОНАВИЙ ЖАМИЯТНИНГ МАЪНАВИЙ ТАРАҚҚИЁТИ”

МИРЗО УЛУҒБЕК НОМИДАГИ
ЎЗБЕКИСТОН МИЛЛИЙ УНИВЕРСИТЕТИ
ФАЛСАФА ФАКУЛЬТЕТИНИНГ
35 ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАНГАН

РЕСПУБЛИКА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ
КОНФЕРЕНЦИЯСИ МАТЕРИАЛЛАРИ

6 май 2014 йил

**ЎЗБЕКИСТОН RESPУБЛИКАСИ
ОЛИЙ МАЖЛИС СЕНАТИ ФАН, ТАЪЛИМ,
МАДАНИЯТ ВА СПОРТ МАСАЛАЛАРИ ҚЎМИТАСИ**

**МИРЗО УЛУҒБЕК НОМИДАГИ
ЎЗБЕКИСТОН МИЛЛИЙ УНИВЕРСИТЕТИ**

**“МИЛЛИЙ ҒОЯ ВА МАФКУРА”
ИЛМИЙ-АМАЛИЙ МАРКАЗИ**

ФАЛСАФА ФАКУЛЬТЕТИ

“ФАЛСАФА ТАРИХИ ВА МАНТИҚ” КАФЕДРАСИ

**“ФАЛСАФА ТАРИХИ ВА ЗАМОНАВИЙ
ЖАМИЯТНИНГ МАЪНАВИЙ ТАРАҚҚИЁТИ”**

**RESPУБЛИКА ИЛМИЙ – АМАЛИЙ
КОНФЕРЕНЦИЯСИ МАТЕРИАЛЛАРИ**

(2014 йил 6 май)

ва тарихи йўқ қилинади. Сўнгра кимдандир янги китобларни ёзишни, янги маданият ва тарихни ўйлаб топишни илтимос қилсангиз, бас, халқ аста-секин ўзлигини ҳам, қандай пайдо бўлганини ҳам, кимларнинг авлоди эканлигини ҳам унутади қўяди”.

Ғарб мутахассисларининг ўз мамлакатларида содир бўлаётган жараёнлар ҳақидаги ана шундай фикр-мулоҳазалари асосида хулоса қилиш мумкинки, глобаллашув жараёнини бошқариб, дунёга эгалик қилишга интилаётганлар ўзгалар учун тайёрлаган “ошни ўзлари айланиб ҳам, ўргилиб ҳам ичишга” мажбур бўлмоқда. Бу ҳолатлар ўта мураккаб бўлган глобаллашув жараёни ва у билан боғлиқ зиддиятларнинг яна бир томонига ишора қилади. АҚШ бошчилигидаги Ғарб мамлакатлари билан қолган дунё ўртасида янгидан юзага келган қарама-қаршилиқни инкор этмаган ҳолда, Жан Бодрийярнинг куйидаги фикрида жон бор, дейиш мумкин: “Ҳеч қандай дин ёки “тамаддуллар тўқнашуви” амалда йўқ, шундай экан, Америка билан ислом ўртасидаги муносабатлардан кўра муҳимроқ бўлган ҳодисалар ҳақида гапирмоқ лозим. Юқоридаги масалага урғу беришдан мақсад – юзага қалқиб чиққан қарама-қаршилиқнинг тўғрилиги борасида тасаввур уйғотиш ва куч ишлатиш учун ўзига йўл очишдир. Аслида, биз ўзига қарши курашаётган ғолибона глобаллашувнинг гувоҳи бўляпмиз... Бу эса дунёнинг ўзи бутун ер курраси глобаллашувга қаршилиқ кўрсатаётганлигини билдиради”.

Бу қаршилиқ инсониятнинг тарихий тараққиётини белгилайдиган мустақкам мантикий асосга таянади. Турли миллат ва халқларнинг кенг маънодаги ижтимоий, маънавий, ахлоқий ва эстетик идеаллари, шак-шубҳасиз, мавжуд ва уларга суянган ҳолда одамлар ҳаётини тартибга солиш ҳамма даврларда ҳам инсонпарвар жамиятнинг асосий белгиларидан бирини ташкил этган. Етакчиликни даъво қилаётган давлатлар беҳисоб даромад олиш пайида истеъмолчилик кайфиятига қаратилган тубан қадриятларни асл қадрият сифатида дунё халқларига тақдим этаётган ҳозирги шароитда унга қаршилиқ кўрсатиш ҳамда миллий, маданий-маънавий илдизларни сақлашга интилиш ҳар қачонгидан кўра муҳим аҳамият касб этади.

Шу боис қачонки, одамзод дунёнинг ранг-баранглигига асосланган ана шу бирлик ва яхлитликни англаса, ўз ҳаётида миллийлик ва умуминсонийликни оқилона уйғунлаштира олса, интеграциялашув жараёни янада ишончли ва самарали бўлади.

Глобаллашув шароитида жамиятни ахборотлаштириш жараёнининг ўзига хос хусусиятлари

Н.Я.Алимухамедова - ТИМИ ўқитувчиси

Бугун дунёда глобаллашув, ахборот оқимининг тезлашуви ва интенсивлашуви, универсал технологиялар билан боғлиқ умумбашарий жараёнлар жадаллашиб бормоқди. Сўнгги йиллар мобайнида интернет глобал тармоққа айланиб улгурди. Бунинг натижасида дунёда нафақат ахборотлашган жамият юзага келди, балки жаҳон ҳамжамиятида глобаллашув жараёнлари тезлашиб кетди. Бундай шароитда мафкуравий воситалар орқали ўз таъсир доирасини

кенгайтиришга интилаётган сиёсий кучлар ва ҳаракатлар ҳам йўқ эмас. Тажовузкор миллатчилик ва шовинизм, неофашизм ва фундаментализм, ирқчилик ва диний экстеремизм мафкуралари шулар жумласидандир. Натижада дунёда инсон қалби ва онгини эгаллаш учун кураш тобора кучайиб бормоқда. Бу ҳол бугунги кунда дунёнинг мафкуравий манзарасини белгилаб бермоқда.

Ахборот ва коммуникация технологияларининг ривожланиши ижобий кўрсаткичдир. Шундай бўлсада, бу тараққиётнинг салбий томонлари ҳам кам эмас. Ҳаммага маълумки, ҳозирда кўплаб хонадонларда интернетга уланган компьютерлар мавжуд. Меҳнат қилган инсон ўзининг фаровон ҳаёти учун барча шароитларни яратгани яхшидир. Аммо ҳали ҳаётнинг оқу қорасини яхши билмаган, ҳаётий тажрибаси кам бўлган ёшларимиз учун интернет маънавий таҳдидларнинг манбасига айланиб улгурди. Интернет ёшларимизнинг келгуси камолотига зарар етказувчи кўпгина маънавий таҳдидларни вужудга келтирди:

Турли танишув саҳифалари ва ижтимоий тармоқларда ўзбек халқининг маданияти, маънавияти ва маърифатига таҳдид соладиган беҳаё ва порнографик мазмундаги материалларнинг кўпайиши натижасида ёшларимиз назарида оиланинг муқаддас даргоҳ эканлиги унутилмоқда.

“Оммавий маданият” тарғиботчилари интернетнинг имкониятларидан фойдаланиб, ўзларининг ғайриинсоний мақсадларига эришмоқда.

Муқаддас динимизни ниқоб қилиб, ўзларининг ғаразли мақсадларига эришиш йўлида интернетдан фойдаланаётган ноқонуний оқимлар сонининг кўпайиб бориши натижасида ёшларимиз билиб-билмай уларга кўшилиб қолмоқда. Бундай маънавий таҳдидларни яна кўплаб келтиришимиз мумкин. Бироқ ҳозирги даврда барча зиёли инсонларнинг асосий вазифаларидан бири ёшларимизни интернетнинг салбий таъсирларидан муҳофаза қилиш ҳисобланади. Бунинг учун, энг аввало, ота-оналар фарзанд тарбиясининг қандай аҳамиятга эга эканлигини унутмасликлари лозим. Бундан ташқари, ёшлар таълим олаётган ўрта мактаблар, академик лицейлар ва касб-хунар коллежлари ҳамда олий таълим даргоҳларининг ўқитувчилари нафақат ўзларининг фанларидан самарали таълим беришлари, балки ёшларнинг вақтдан қандай фойдаланишларидан ҳам доимо хабардор бўлишлари керак. Зеро, ёшларимиз онгида порлоқ истиқболга қаратилган эзгу мақсадлар шакланган бўлса ва уларга эришишни таъминловчи вазифалар мавжуд бўлса, бу ҳолатда ёшларимиз кўплаб ижобий натижаларга эришадилар.

Ҳеч кимга сир эмаски, Алишер Навоий, Заҳириддин Муҳаммад Бобур, Мирзо Улуғбек, Абу Райҳон Беруний, Абу Али ибн Сино, Имом ал-Бухорий ва бошқа кўплаб буюк бобоқалонларимиз яшаган даврларда фақатгина шам ёруғлиги ва содда илмий воситалар ёрдамида юксак салоҳиятли асарлар яратилган. Биз яшаётган даврда бўлса барчамиз учун ахборот ва коммуникация технологияларининг энг сўнгги маҳсулотларидан фойдаланиш имконияти мавжуд. Шунингдек, мамлакатимизда ёшларимизнинг баркамоллиги учун барча имкониятлар эшиги кенг очилган. Шундай экан, ёшларимизнинг интернетдан оқилона ва одоб билан фойдаланишлари давр талаби ҳисобланади. Ахир интернетдан оқилона ва одоб билан фойдалана оладиган ёшларимиз ўз вақтида меҳнат қилади, мунтазам спорт билан шуғулланади, замонавий ахборот ва коммуникация технологияларидан самарали фойдаланади, хорижий тилларни

мукаммал ўрганади, ўз соҳаси бўйича рақобатбардош академик билимлар ва касбий кўникмаларга эга бўлади. Ёшларимизнинг баркамоллиги муқаддас Ватанимиз - Ўзбекистон Республикасининг келгуси ижтимоий-иқтисодий тараққиёти учун муносиб асос ҳисобланади. Қолаверса, мухтарам Президентимиз томонидан ёшларга билдирилган юксак ишонч ҳам тўлиқ оқланади.

Жамиятни ахборотлаштириш жараёнининг ўзи, кўпинча соф технологик жараён сифатида баҳолалишига қарамай, мазмун-моҳиятига кўра чуқур ижтимоий жараён ҳам ҳисобланади. Чунки ахборотлаштириш жамиятнинг бир шаклдан бошқа, ижтимоий тараққиётнинг янада юқорироқ даражасига эга бўлган шаклига ўтишни англатади ҳамда жамиятнинг истиқболдаги хусусиятларини белгилаб беради.

Ҳар қандай жараённинг яхши ва ёмон томонлари бўлганидек, жамиятни ахборотлаштиришнинг ҳам ижобий ҳамда салбий жиҳатлари мавжуд. Хусусан, ахборотлаштириш ва истиқболли ахборот технологиялари ишлаб чиқариш самарадорлигини ҳамда меҳнат тежамкорлигини оширишни, илмий билимлар ва илғор технологиялар жамиятда жадал тарқалишини, жамият интеллектуаллашуви умумий даражасини оширишни таъминлаш каби ижобий томонлар билан бир қаторда ахборот макони учун кураш ва инсонга ахборот-психологик таъсир кўрсатишнинг авж олиши каби алоҳида хавфни ҳам юзага келтиради.

Бу борада "эркин ахборот алмашуви" назариясининг асосчиларидан бири ҳисобланган МРБ sobиқ директори А.Ф.Даллеснинг 1946 йилда қилган баёоти эътиборга лойиқдир. "Агар менга, - деб ёзади А.Ф.Даллес, - ташқи сиёсатнинг фақатгина битта тамойилини танлаб олиш ҳуқуқи берилганда, мен ахборотнинг эркин оқими принципини танлаган бўлур эдим"¹. Ғарбда "ахборотнинг эркин оқими" дейилганида чексиз миқдордаги ахборотни бир тарафлама узатиш, бунда ахборот мазмунининг ҳеч қандай меъёрлар билан чекланмаслиги ва мазкур ахборот у етказиб берилаётган ҳудуддаги давлат томонидан назорат қилинмаслиги тушунилади.

Равшанки, ушбу концепция Ғарбнинг "демократия эркинликларини тарғиб этиб, бошқа ғоялар тарқатилишини имкон қадар чеклашни назарда тутди"². Ҳозирги кунда ҳам концепциянинг мазмун-моҳияти ўзгаришсиз қолганлигини ва у ёшларимизни чалғитиш, уларнинг қалбига, дунёқарашига таъсир ўтказиш ниятида кенг фойдаланилаётганини алоҳида таъкидлаш зарур.

Ахборот узатиш, алмашиниш ва қабул қилиш жараёнида тезкорлик, аниқлик, сифат ва таъсирчанликни таъминлаш, ахборотнинг дунё бўйлаб кенг ёйилиши имкониятини яратишда "бутун жаҳон ўргимчак тўри"нинг аҳамияти катта ва айнан мана шу омил ундан фойдаланиш эҳтиёжини то-бора орттирмақда. Янги юз йилликда Ўзбекистонга ҳам интернет шиддат билан кириб келди ва кундалик ҳаётда ўз ўрнига эга бўлди. 2008 йилга келиб мамлакатимизда интернетдан фойдаланувчилар сони 2 миллион 200 минг кишидан ошиб кетди. Фан-техника ютуқлари инсон манфаатлари, эзгу мақсадлар йўлида хизмат қилиши лозим, албатта. Бироқ айрим кучлар виртуал оламдан ғарзали ниятлари йўлида

¹ http://ru.wikipedia.org/wiki/План_Даллеса

² Ижтимоий фикр, инсон ҳуқуқлари// Алишер Мўминов Ахборотлашган жамият ва шахс ахборот маданиятини шакллантириш муаммолари. 2012 № 3 148

фойдаланётгани ҳам аини ҳақиқатдир. Психологларнинг фикрига кўра, аҳолининг фақат 15-25 фоизи ахборотни танқидий нуқтаи назардан ўзлаштиришга қодир, қолган 75 фоиз одамлар эса олинган ахборотнинг таъсирига шундайлигича берилиб кетади. Бунинг оқибатида оммавий ахборотнинг ҳозирги замон воситалари ва усуллари жамият бошқарувчанлигини таъминлайди.

Бугунги кунга келиб дунёнинг мафкуравий манзараси жуда мураккаблашиб кетди. Унда кучли таъсирга эга бўлишнинг энг мақбул йўли, ҳар қанча маблағ талаб этилишидан қатъи назар, йирик ахборот тарқатувчи мавқеини эгаллаш экани аён бўлиб қолди. Жаҳонда "ахборот уруши" кетаётганини ҳатто оддий одамлар ҳам пайқашни қийин эмас. Масалан, бирон бир хорижий мамлакатнинг турмуш тарзи, қадриятлар тизимини улуғловчи рисолалар, кинофильмлар тарқатилмоқда, дейлик. Табиийки, бундай ахборотлар жамиятда маълум ижтимоий фикр шаклланишига таъсир этмай қолмайди.

Постиндустриал инкилоб, ахборотлашув ва глобаллашув жараёнлари, таассуфки, фақат моддий манфаат ва эҳтиёжларини қондиришга интиладиган, миллий қиёфасини қарийб йўқотган, ўз мақсади йўлида ҳар қандай ғояни қўллашга тайёр тоифаларни ҳам вужудга келтирди. Бундай салбий ҳолат мамлакатимиз аҳолиси, айниқса, ёшларимизга ўз таъсирини кўрсатмай қолмайди. Ана шу таҳдидни бартараф этиш учун бор имкониятни ишга солган ҳолда изчил курашмоқ зарур. Давлатимиз раҳбари "Юксак маънавият - енгилмас куч" асарида ёзадики, "Бугунги кунда инсон маънавиятига қарши йўналтирилган, бир қарашда арзimas туюладиган кичкина хабар ҳам ахборот оламидаги глобаллашув шиддатидан куч олиб, кўзга кўринмайдиган, лекин зарарини ҳеч нарса билан қоплаб бўлмайдиган улкан зиён етказиши мумкин"¹.

Демак, ҳозирда ҳар бир ахборот чегара билмаслик хусусиятига эга экан, онги ва дунёқарашни эндигина шаклланаётган ёш авлоднинг маънавий олами дахлсизлигини асраш кўпчилиكنи ўйлангириси даркор. Интернетни чеклаб қўйиш ёки ахборот олишни тақиқлаш билан муаммо ҳал бўлмайди. Ҳаётни ҳам оммавий ахборот воситаларисиз тасаввур қилиш қийин бўлган ҳозирги шароитда интернет ёшлар учун асосий ахборот манбаига айланаётир.

Аммо, Ғарб маданиятига тааллуқли баъзи кўрсатув ва сайтлар борки, улар мутлақо ахлоққа зиддир. Бундай ахборот ёшларимиз хулқи ва дунёқарашига салбий таъсир қилиши аниқ. Аини ўринда яна бир фикрни айтиб ўтиш жоиз. "Ойнаи жаҳон" сериаллар билан тўлиб-тошгани, бизнингча, ижобий ҳол эмас. Чунки ёшлар асосий вақтини шу сериалларни кўришга сарфлаши таълим сифатига таъсир қилмай қолмайди. Дарвоқе, газета ва журнал саҳифаларида чоп этилаётган ахборот ҳамда маълумотларнинг мазмунан саёзлиги ҳам ёшларимиз тафаккурига салбий таъсир кўрсатади.

XXI аср бошида ҳаёт суръатларининг бекиёс даражада тезлашуви, ахборот оқимининг кучайиши оқибатида авторитет - нуфуз масаласи ҳам янгича маъно касб этаётир. Баъзи ёшлар ўзининг билим олиш ва ҳаётга муносабатини белгилашда ота-она, устоз-мураббийни эмас, ОАВ ҳамда интернетни авторитет сифатида эътироф этиши, улардаги ахборот ва маълумотларни мутлақ чин деб ишониши ташвишланарли ҳолдир.

¹ Ислоҳ Каримов. Юксак маънавият - енгилмас куч. -Т., "Маънавият", 2008, 115-бет

Таърибаси ҳам бўлмаган ёшларнинг ҳаётий тушунча ва тасаввурларини асосан ОАВ ҳамда интернет шакллантирмоқда. Бу эса таълим-тарбия муассасаларининг иш фаолиятини қийинлаштириб қўймоқда. Ахборотнинг катта оқими шароитида инсон ўзини эркин ҳис эта олиши учун ахборот маданиятига эга бўлиши керак. Бу ўринда ахборот маданияти дейилганда таълим, илмий билиш ва фаолиятнинг бошқа турлари довомида юзага келадиган ахборотга бўлган эҳтиёжларни қондиришга қаратилган билимлар, ўқув ва кўникмаларнинг тизимлаштирилган йиғиндиси тушунилади.

Ёш авлоднинг маънавий оламини бузгунчи таъсирлардан асраш учун таълим-тарбия жараёнида қандай тамойилларга асосланиш ва қандай жиҳатларга эътибор қаратиш керак, деган масала файласуфлар, гуманитар фан олимларининг диққат марказида турибди. Фикримизча, ёшларнинг тафаккур тарбиясига кўпроқ эътибор қаратиш улар маънавий оламининг дахлсизлигини таъминлашда муҳим аҳамиятга эга. Чунки, давлатимиз раҳбари таъкидлаганидек, "...қерда юксак ақл-идрок ва тафаккур ҳукмрон бўлса, ўша ерда маънавият қудратли кучга айланади"¹⁴.

Ёшларнинг ахборот оқимига муносабатини шакллантириш ақл-идрок, тафаккур тарбиясининг бир йўналишидир. Ота-оналар, устоз ва мураббийлар таълим-тарбия бериш жараёнида ёшларга фикр ва билим ўртасидаги фарқни тушунтириши, фикрларни ўзаро таққослашга, турларга ажратишга ўргатиши лозим. Хулоса қилиб айтганда, ахборот маданиятини шакллантириш масаласи жамият ривожига билан бевосита боғлиқ бўлганлиги сабабли у мамлакат миқёсида ижтимоий аҳамиятга муносиб масаладир. Шу сабабли ахборотлашган жамият шаклланиши шароитида ахборотлаштириш жараёнининг барча соҳага оид жиҳатларини ўрганиш алоҳида аҳамият касб этмоқда. Ҳозирги пайтда миллат ва давлатнинг энг муҳим ресурсларидан бири инсонларнинг ақлий салоҳияти ва билим даражаси ҳисобланади. Ижтимоий тараққиёт, аввал тасаввур этиб келинганидек, юқори турмуш даражасига эришган ёки замонавий техника ишлаб чиқаришни йўлга қўйган мамлакатлар эмас, балки таълим ва тарбиянинг янада юқори даражасини таъминлашга эришган мамлакатлар тарих сахнасининг олд қаторларига чиқаётганлигини кўрсатмоқда.

Ибн Халдуннинг жамият тараққиёти ҳақидаги қарашлари

*Н.Назарова – ТҲИМИ ўқитувчиси,
Д.Раимова – ТЮК катта ўқитувчиси*

Инсоният ижтимоий фикри тарихида биринчи бўлиб, инсоният жамияти ҳақидаги, унинг ривожланиш қонуниятлари ҳақида ва жамиятнинг ривожланиш тенденциялари ҳақидаги фанни яратган Абу Зайд Абдурахмон ибн Муҳаммад ибн Халдун ал Хадрама 1332 йил 27 майда Тунисда туғилган. Ибн Халдун тарихий-социологик қарашларининг аниқлиги ва тизимийлиги, мантиқий қурилиши, ҳар бир жараёнга аниқ тарихий нуқтаи-назардан берилган баҳолар, ижтимоий фикрларининг ўз даврига нисбатан анча илгарилаб кетиши унинг маданий меросини ўрганишни шарт қилиб қўяди ва тарихий социологик фикрни ўрганишнинг долзарб муаммоларидан бири ҳисобланади.

¹ Ислам Каримов. Юксак маънавият - енгилмас куч. -Т., "Маънавият", 2008, 115-бет

7.	Мирзокулов И., Қандов Б.	Глобаллашув жараёни тўғрисида замонавий ёндашувлар ижтимоий-фалсафий таҳлил.....	65
8.	Ташпанов А.	Демократик жамият қурилишининг гоаявий- мафкуравий масалалари.....	70
9.	Садикова Р.И.	Рождение первых философских и диалектических идей: логос и первоначало.....	73
10.	Равшанов А.С.	Маданиятлараро мулоқот - глобаллашув жараёнининг муҳим шартли.....	76
11.	Алимухамедова Н.Я	Глобаллашув широклида жамиятни ахборотлаштириши жараёнининг ўзига хос хусусиятлари.....	80
12.	Назарова Н., Д.Раимова	Ибн Халдуннинг жамият тараққиёти ҳақидаги қарашлари.....	84
13.	Сулаймонов Ж.Б.	Ибн Халдуннинг илмий-маънавий мероси.....	87
14.	Толипова М.М.	Шарқ фалсафасида комил инсон муаммоси.....	91
15.	Шарифходжаева Н.А.	Разум и экзистенция» или пограничная ситуация в философии Карла Ясперса.....	95
16.	Тулаганова М.К.	Влияние античной греческой философии на формирование философских идей аль-Фараби.....	98
17.	Тошпўлатов Д.А.	Глобаллашув жараёнининг Шарқда намоён булиши ва унга фалсафий қарашлар.....	103
18.	Ҳошимхонов М.	Маширабнинг ижтимоий-маънавий ва дидактик қарашлари.....	105
19.	Сайдалиев Ш.	Фан ва маданият тараққиётининг ўзаро муносабати: цивилизацияон талқин.....	109
20.	Toshov X.I.	Gesse ijodida o'yin otily.....	113
21.	Орипов В..	Ахборот асрида мафкуравий эҳтиёжнинг ортиши.....	116
22.	Ҳақимова М. Турдибоева М.	Глобаллашув ва ёилларда миллий ўзликни англаши.....	119
23.	Ҳайдарова Л.С	Глобаллашув ва шахс маънавий оламига таҳдид солувчи омиллар.....	121
24.	Абдурахимова Д.	Ғарб тафаккурида постиндустриал жамият ҳақидаги таълимотлар.....	124
25.	Раҳмонова З.Н.	Карл Поппернинг “очиқ жамият” ҳақидаги қарашлари.....	127
26.	Асатуллоев И.	Экзистенциализмнинг турк ижтимоий тафаккурига таъсири.....	129
27.	Mamatqulova N.	Buddaviylikda “Lamaizm” ta’limoti.....	132
28.	Masixo Ibn Ibrohim.	Turk ta’ rifatparvarlarining pozitivistik qarashlari....	133
29.	Xamdamonov E.	Ziyo Go'kalp falsafasining mohiyati va o'ziga xosligi.	136
30.	Жумаев Р.К.	Японияда мейдзи даврида маърифатпарварлик гоялари.....	137
31.	Мамасолиев М.	Философские взгляды Даянанды Сарасвати.....	140